

10. De laatste dagen

“Toen Jezus de tempel verliet, zei een van zijn leerlingen tegen hem: ‘Meester, kijk eens, wat een enorme stenen en wat een imposante gebouwen!’ ²Jezus zei tegen hem: ‘Die grote gebouwen die je nu ziet – wees er maar zeker van dat geen enkele steen op de andere zal blijven; alles zal worden afgebroken.’

³Toen hij op de Olijfberg was gaan zitten, tegenover de tempel, en Petrus, Jakobus, Johannes en Andreas alleen met hem waren, stelde Petrus hem de vraag: ⁴‘Vertel ons, wanneer zal dat allemaal gebeuren en aan welk teken kunnen we herkennen dat het zover is?’ - Marcus 13:1-4

In hoofdstuk 13 van het Marcusevangelie krijgen we een heel betoog voorgeschoteld. De aanleiding hiervoor was de grote bewondering die Jezus' leerlingen hadden voor de tempel. Jezus geeft echter onmiddellijk aan dat de tempel slechts een uiterlijk iets is en niet blijvend. Voor Jezus' tijdgenoten kwam zoiets hard aan. De vernietiging van de tempel stond voor hen gelijk aan het einde van de wereld...

Het einde van de wereld... Weet u het nog: het jaar **2000**? Het einde van een millennium. Denkend aan de toekomst zag een en ander er plots minder rooskleurig uit. En wat al jaren niet meer was gehoord: er gingen weer stemmen op over het einde van de wereld. Het was minder erg dan in het jaar 1000 waar de schrik er echt wel goed in zat, maar toch... Mensen vandaag raken gewoon aan de idee dat onze wereld niet eeuwig is. Onze sterren worden oud en sterven; onze eigen zon wordt over x aantal jaren zo groot dat alle leven verschroeid wordt.

Meer recent was er een nieuwe ‘eindtijd-bewustwording’ door de Covid epidemie, veroorzaakt door het Coronavirus. Ook toen hoorde en las je her en der ‘profetische’ waarschuwingen m.b.t. het einde van de wereld. En we weten zelfs dat er misschien niet eens uitwendige oorzaken nodig zijn om de wereld om zeep te helpen. Wij mensen zijn mants genoeg om het zelf te doen. Tijdens de koude oorlog beseften we plots dat er genoeg atoomwapens waren om de aarde een paar tiental keren op te blazen. En vandaag is die dreiging, met de oorlogen in Oekraïne en in Palestina weer tastbaarder geworden. En dan hebben we het nog niet over de catastrofale gevolgen van de massale ontbossing of het opraken van onze energiebronnen, over de wereldwijde chaos en ontreddering die cyberaanvallen in een mum van tijd kunnen veroorzaken, ...

Bij heel wat mensen zit de ongerustheid en de angst er weer goed in.

1. Misschien de moeite waard om de kring rond te gaan met de vraag hoe mensen vandaag staan m.b.t. een naderend einde. Ga je hier sereen mee om, of is er toch angst en onzekerheid?

Jezus' tijd

In Jezus tijd was de onrust, de vermoeidheid en de wanhoop van het volk dat gebukt ging onder de zware en vernederende overheersing van de Romeinen zo groot, dat heel wat mensen hevig verlangden naar een radicale verandering. Maar ze zagen niet hoe, ze hadden zelf de middelen niet... Verandering en verlossing kon alleen van God komen. Tal van scenario's deden de ronde. Een ervan kun je lezen in Marcus 13: *“De zon zal verduisterd worden, en de maan zal haar glans niet geven. En de sterren zullen van de hemel vallen en de machten der hemelen zullen wankelen. En dan zullen zij de Zoon des mensen zien komen op de wolken, met grote macht en heerlijkheid en dan zal Hij zijn engelen uitzenden en zijn uitverkorenen verzamelen uit de vier windstreken, van het uiterste der aarde tot het uiterste der hemel.”* (Mc 13.24-27 - Een soort patchwork met allusies aan verschillende teksten uit het Eerste Testament die spreken over theofanie, het verschijnen van God in de wereld).

Nu, hoe moeilijker en harder de tijden zijn, hoe meer in bepaalde milieus hierop wordt ingespeeld, hoe koortsachtiger de verwachting is en hoe nabij het einde wordt voorgesteld. En er worden allerlei tekenen en voortekenen gezocht en gevonden die de verwachting hoog doen opblazen. Dat is waar ook de discipelen naar vroegen toen Jezus aangaf dat er geen steen van de tempel op de andere zou blijven staan. Voor hen was dat het einde van de wereld, en ze wilden zo graag (voor)tekenen, om niet overvallen te worden ...

2. Vind je dat wij vandaag leven in een tijd van hoge nood? Zo ja, welke nood (of noden)? Is er verlangen naar verandering? Welke verandering(en)? Moet of kan ‘verandering’ enkel van God komen?
3. Verlang jij naar dat ‘einde’ en naar de wederkomst? Hoeveel plaats neemt dit in je gedachten?

In de kerk

Mijn begintijd als jonge adventist werd gekenmerkt door koortsachtige verwachting ... In sommige van onze kerken hield men zich met niets anders bezig (De tiende natie zou lid worden van Europa - cf. de 10 tenen in Daniël 2; elk woord en elke handeling van de paus werd nauwlettend in het oog gehouden; er werd duchtig gespeculeerd m.b.t. zondagswetten - die er nu, meer dan 50 jaar later nog altijd niet zijn ...).

Vandaag zijn het veelal mensen die bestempeld worden als fundamentalisten die er fanatiek blijven op hame-ren. Heel veel kerken, en heel veel (gewone) mensen in de kerk houden zich nog nauwelijks bezig met het einde van de wereld. En soms kun je je afvragen of we er, misschien niet méér, maar vooral beter mee bezig zouden moeten zijn. Want hoe dan ook blijft wat Jezus toen zei nog actueel ook voor ons, en heeft het ons iets te zeggen...

4. Hoeveel tijd wordt (ook in de kerk) besteed aan dit thema? Te veel, te weinig...? Vind je het nodig dat 'eindtijdboodschappen' (weer) veel (of meer) plaats innemen in onze prediking? Zijn doemboodschappen nuttig volgens jou?
5. Vind je het belangrijk dat we als mens en als gelovige bewust blijven van een naderend einde? Waarom wel waarom niet? Hoe ga jij hiermee om?

De vijgenboom

In zijn conclusie gebruikt Jezus het voorbeeld van een vijgenboom (v. 28-29): *“Leer van de vijgenboom deze les: zo gauw zijn takken uitlopen en in blad schieten, weet je dat de zomer in aantocht is. Zo moeten jullie ook weten, wanneer je die dingen ziet gebeuren, dat het einde nabij is.”* De gelijkenis is duidelijk: onze wereld loopt naar zijn ondergang, en deze evolutie produceert onweerstaanbaar voortekenen. En voortekenen zijn er om gezien en herkend te worden. Maar ... wat betekent dat concreet?

Wanneer Jezus in vers 30 eraan toevoegt: *“Ik verzeker jullie: deze generatie zal zeker nog niet verdwenen zijn wanneer al die dingen gebeuren”*, dan bedoelt hij niet dat de wereld zal gestopt zijn met bestaan over de 10, 20 of 30 jaar dat de discipelen nog voor zich hadden (zoals wij zelf wel vaker speculerend hebben geopperd), maar dat het einde van de wereld al begonnen is en dat de tekenen al te zien zouden zijn. Voor Jezus is het einde van de wereld niet iets dat ergens in de toekomst ligt en waarop je moet zitten wachten, maar iets dat al goed en wel begonnen is.

- **Twist, en ruzie en oorlogen** (7,8), zijn er altijd geweest, ook in het verleden vaak bloedig en wreed (sla er maar eens lijsten op na op het internet, je zult verbaasd staan!). En nee, dit laat ons niet toe om te speculeren over de toekomst, maar ze zijn wel een duidelijk teken dat het met de wereld de verkeerde kant opgaat en het, tenzij die bekering, verandering van mentaliteit er komt waarover Jezus voortdurend spreekt (zie Marcus 1:15), het inderdaad ook echt definitief verkeerd zal aflopen.
- Vandaar de noodzaak waarover Jezus spreekt van **de verkondiging van het evangelie aan alle volken** (vers 10). Sommige christenen houden een register bij van alle landen en volken waar het evangelie binnengedrongen is ... Ik ben niet zeker dat dit echt de bedoeling is. Trouwens, hoe meer de tijd voortschrijdt, hoe meer mensen er zijn op de wereld, en hoe meer mensen ook die het evangelie niet kennen of het afwijzen. Niet iedereen staat open voor die nieuwe mentaliteit. Egoïsme, begeren en machtswellust maar ook oppervlakkigheid en materialisme zijn een groot obstakel. Ook wij echter, de kerken en de christenen, kunnen een obstakel zijn. Soms wordt het evangelie gepredikt om verkeerde redenen, met een foute instelling, met foute accenten. Christenen hebben van het evangelie soms een godsdienst gemaakt, waar vormen, en regels, en theorieën en geloofspunten vaak belangrijker zijn dan de essentie van het evangelie. Waar de nadruk op zonde en schuld mensen soms met een zware last opzadelt.
- **En dan spreekt Jezus over vervolging en verdrukking.** Mensen die het evangelie, die andere mentaliteit tot een actieve waarde maken in hun leven mogen zich daaraan verwachten. Onze wereld verdraagt die nieuwe mentaliteit vaak niet (vredestichters, zachtmoedigheid, liefde...). Dat heeft Jezus zelf ervaren en de profeten voor hem ook. Dat ervaren ook zijn volgelingen. Dienstbaarheid, zelfverloochening, eerlijkheid, ruimhartigheid worden niet altijd gewaardeerd. Zelf vind ik dit veel verontrustender dan de in sommige middens vaak aangehaalde zondagswetten.

Allemaal tekenen die belangrijk zijn en die bevestigen dat het niet goed gesteld is met onze wereld. Wat moeten we daar mee? Op de loer liggen, op uitkijk staan ...?

6. Hoe evalueer jij de gang van zaken in de wereld vandaag? Wat valt je het meeste op?
7. Hoe een evenwicht vinden tussen oog hebben voor wat fout loopt en het goede en mooie dat er nog is?
8. Geven de tekenen die Jezus opsomt voldoende grond om te speculeren over wat er staat te gebeuren?

Niemand weet...

Jezus zelf weigert om zich bezig te houden met het moment waarop het einde zal plaatsvinden. Hij weet zelfs niet wanneer dat moment er zal zijn, en probeert het ook niet te weten. Hij verspilt er geen tijd en energie aan: *“Niemand weet wanneer die dag of dat moment zal aanbreken, de engelen in de hemel niet en de Zoon niet, alleen de Vader.”* (v. 32). Om het met onze woorden te zeggen: dat moment, het ‘einde van het einde’, is een mysterie dat niemand kan doorgronden. Dat is Gods zaak. Houd je er dus niet mee bezig, laat dat maar aan God over. We kunnen het niet voorzien en er ook niet in tussenkomen...

Wat is dan wel onze zaak, misschien meer dan ooit naarmate de tijd verstrijkt? **Wat gebeurt in het hier en het nu**, in die eindtijd die al zo lang begonnen is!

Eigenlijk sluit dit heel consequent aan bij wat Jezus van bij het begin heeft gezegd en verkondigd. Hij spoort mensen aan om niet te vluchten in een later en elders en ooit eens, maar richt hun aandacht steeds weer op het hier en nu, waar heel wat moet en kan gebeuren.

- **Mensen droomden en dromen nog steeds van een Koninkrijk** van God dat komen zou of zal. En Jezus verklaart: *Het koninkrijk is nabij* (binnen handbereik - Mc 1:15). En aan de schriftgeleerde (Mc 12) die plots beseft dat liefde (voor God en de naaste) meer is dan alle offers samen zegt Jezus: *“Je bent niet ver van het koninkrijk van God”!*
- Er wordt over de eindtijd gesproken en gespeculeerd, en het beeld wordt geschetst van de Zoon des Mensen die komt op de wolken om de uitverkorenen van God te verzamelen. Een Zoon des Mensen die verklaarde: *“wie van jullie de eerste wil zijn, zal ieders dienaar moeten zijn, want ook de Mensenzoon is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen.”* (10:45):
- En zij verwachtten, en wij verwachten het heil na de dood. En ondertussen gaat Jezus rond en geneest, letterlijk en figuurlijk, en bevrijdt (= schenkt heil).
- En wanneer Jakobus en Johannes dromen van een ereplaats wanneer Jezus in glorie zou zetelen (misschien een beetje zoals kerken en gelovigen die er stellig van overtuigd zijn dat zij Gods lievelingen zijn), zegt Jezus: *“Wie van jullie de belangrijkste wil zijn, zal de anderen moeten dienen”*. (10:43). Nu.

Wanneer wij in het evangelie lezen over ‘Het koninkrijk van God of der hemelen’, dan kijken wij vooruit in de toekomst. Het koninkrijk daarentegen, zo zegt Jezus, dat *is temidden van u, ... bij u, ... in u*. Gods koninkrijk, zijn droom voor een wereld, een maatschappij, een leven zoals dat bedoeld was bij de schepping.

Blijf niet naar de hemel staren (Hand. 1:11), kijk om je heen. Er is werk aan de winkel. Hier. Nu. Wat die plaats ook is, wat de tijd ook is... Want, zo zegt Jezus, *“Hemel en aarde zullen verdwijnen, maar mijn woorden zullen nooit verdwijnen!”* (13:31). Volkeren en culturen gaan voorbij, politieke regimes gaan voorbij, godsdiensten en kerken gaan voorbij, modes en rages gaan voorbij. Ons leven gaat voorbij. Maar terwijl generatie na generatie voorbijgaat is er iets wat steeds weer actueel blijft: wat Jezus zegt. Woorden van leven...

9. Hoe reageer jij op het idee dat positieve heilzame actie in het heden (t.t.z. in een wereld waar de fysieke, sociale, emotionele en geestelijke noden groot zijn) belangrijker is dan speculerend bezig te zijn met de toekomst? Denk je dat de kerk deze heilzame actie volbrengt? Wat kunnen we concreet doen? Suggesties?

Waken

Het is helemaal niet onlogisch dat Jezus zijn testament afsluit met de aansporing *“blijf waakzaam!”* (vers 33). Maar wat betekent het? Toen ik jonge adventist was heerste er een koortsachtige verwachting. En er werd gegoocheld met en gespeculeerd over allerlei tekenen die deden besluiten dat het geen 5 jaar meer zou duren. En je mocht vooral geen enkel teken missen. Waakzaam zijn. Rondspeuren... op uitkijk staan.

Wat bedoelde Jezus? Het is interessant dat Jezus in dezelfde passage een andere uitdrukking gebruikt die er op lijkt: **Ziet toe** (v. 33 NBG - ‘pas op’ NBV). Dezelfde aansporing komt een aantal keren voor in het Marcus-evangelie:

- 4.24 *Ziet toe, met de maat weermee ge meet zult gij gemeten worden*

- 8.15 *Ziet toe, wacht u voor de zuurdesem der Farizeeën*
- 12. 38 *Kijk uit voor de schriftgeleerden die in lange gewaden rondlopen, erezetels, eerste plaatsen, lange gebeden...*
- 13.23 *Ziet toe dat niemand u verleidt (misleidt).* Er zijn altijd wel mensen en groepen die in een koortsachtige sfeer beweren dé kennis en dé oplossing te hebben. De enige juiste kennis en de enige zaligmakende oplossing - vaak uit de hoek van sekten, goeroe's en charismatische politici, fundamentalisten en integristen. Laat u niet verrassen of in verwarring brengen door mensen, meningen en beweringen. Blijf op uw hoede. Let op wat je doet... Laat je niet meeslepen, gebruik je gezond verstand. Bij alles wat er om je heen wordt gesuggereerd is er maar één manier om klaar te zien: de woorden van Jezus... en het voorbeeld van zijn heilzame levenswandel.

Waken is ook het tegenovergestelde van wat de discipelen deden in Getsemane: in slaap vallen. Je ogen niet sluiten voor het moment van nu. Ook niet beginnen dromen, maar aandachtig blijven wat er hier en nu om ons heen gebeurt. Aandacht blijven hebben voor die trage en pijnlijke doodstrijd van onze wereld.

Let wel: aandacht die ons ertoe brengt om in actie schieten. Waken, oog hebben voor... om de handen uit de mouwen te steken als getuigen van Jezus' bevrijdende boodschap die altijd actueel blijft!

10. Hoe zou jij een 'slapende' christen omschrijven? Wat kenmerkt zo iemand?

11. Vind je van jezelf dat je waakt of eerder slaapt? In het tweede geval: wat zou je concreet kunnen of moeten veranderen?

De heer komt terug

Om zeker te zijn dat zijn discipelen het begrijpen vertelt Jezus een kleine parabel, of eerder een soort vergelijking. Hij schetst het beeld van een heer des huizes die op reis vertrekt, wat vroeger ook vaak gebeurde, alleen ging alles veel trager en kon de reiziger inderdaad wel eens uitblijven. Op het moment dat de heer vertrekt, geeft hij aan alle personeelsleden hun taak en verantwoordelijkheid: "*Elk kreeg een eigen taak*" (v. 34). Zo wordt de deurwachter aangespoord om niemand ongewenst binnen te laten, wat ook het excuus zou zijn of wat ook het moment zou zijn.

De korte commentaar op het verhaal helpt om nog beter te begrijpen waar het echt om gaat wanneer Jezus zegt tot de zijnen dat ze moeten waken (vers 35-37). De heer kan op elk moment terugkomen maar ze weten niet wanneer ... Moesten de dienaren op uitkijk staan? "Ja daar is hij ... nee. toch niet ... of toch wel ... ja hij is het ... vlug alles in orde maken..." "Nee, ze moesten gewoon HUN WERK DOEN! Zie ook Mat 24:46 (*daarmee bezig zijn*)!

Veel meer dan een voedingsbodem te zijn voor eschatologische speculaties en koortsachtigheid, is het korte verhaal dat Jezus vertelt **een aansporing om te leven, elke dag weer, alsof de heer daar al is.** Misschien horen we dan ook wel deze woorden die tot ons gesproken worden: "*Waarlijk, je bent niet ver van het koninkrijk!*"

Als Jezus over 5 jaar niet is teruggekomen is, dan praten we er nog wel eens over. En indien wel, dan praten we er wel over in het paradijs... Ondertussen: ASJREI (richt je op en ga door)!